TRÄSKYDD

AKTUELLT FRÅN TRÄSKYDDSFÖRENINGEN OCH TRÄSKYDDSINSTITUTET

ISSN 0284-8457 TRÄSKYDDS-AKTUELLT Nr 3/01 dec-01

Information om NTR-impregnerat trä populärt hos den byggande allmänheten.

Tävlingarna i "Inspira" om bästa namn och bild på NTR-impregnerat trä gav tusentalet svar.

Ute-trä, som vann namntävlingen, var inlämnat av 22 deltagare. **Inger Hansson**, Västra Frölunda, blev lycklig vinnare med lottens hjälp. En ny altan är precis vad som behövs utanför huset i Västra Frölunda.

Vinnande bild i fototävlingen blev Sidnäs02 inskickad av **Stefan Stålhammar**, Vallentuna. Lagom till jul överlämnas vinsten, en digitalkamera Minolta Dimage 5.

Ett vackert och trevligt altanbygge i anslutning till vatten och bad som minner om hur fantastisk vår korta sommar kan vara. Bygget smälter väl in både konstruktions- och färgmässigt i omgivande sandig tallmo. Gå in på traskydd.com och inspireras av vinnarbilden tillsammans med de sju bilderna som fått hedersomnämnanden.

Till sist, trots all sommarinspiration: Från oss "alla" till Er alla

En god fortsättning på Julen och ett Gott Nytt År.

Magnus Estberg

UllaBritt Kronberg

TRÄSKYDD utkommer med 3-4 nummer/år.
Ansvarig utgivare: Magnus Estberg, tel 08-791 23 60
Redaktör: UllaBritt Kronberg, tel 08-791 23 60, fax 08-791 22 15

TRÄ SKYDD

SVENSKA TRÄSKYDDSFÖRENINGEN

SVENSKA TRÄSKYDDSINSTITUTET

Höstens träskyddsmöte i Borås gick i slutrapporteringens tecken.

Nordic Wood-projektet, "Dokumentation av krom och arsenikfria medel." avrapporterades i sin helhet.
Fältförsöken hos SP har efter 5 år gett utslagsgivande resultat. Återigen får vi bekräftat att kopparhalten avgör i hög grad vilket rötskydd man får. Även ytligt liggande estetiska svamp-angrepp minskar avsevärt vid användandet av väl fungerande kopparbaserade medel.
Fältförsöken visar även att de nya krom- och arsenikfria medlen accentuerar nödvändigheten av hållbara fästdon. Beslag, spik och skruv ska helst vara tillverkat i rostfritt stål.

Vad gäller olika ytbehandlingssystem var det svårare att dra generella slutsatser. Uppmätning av sprickfrekvens verkar ge resultatet att CCA-impregnerat trä har fördelar framför en del AB-medel. Vi kan förvänta oss ytterligare resultat längre fram avseende fakta om ytbehandling.

Olika torkningsmetoder före impregnering ger olika impregneringsresultat. Detta gäller speciellt för trä som torkats i högtemperaturtork. Efter denna typ av torkning blir virket mycket lättimpregnerat. Virkets fuktupptagningsförmåga kan bli så förhöjd att man blir tvungen att mycket noga skydda virket från återfuktning mellan torkning och impregnering.
Konventionell torkning går mycket bra att använda före impregnering med dagens nya krom- och arsenikfria medel. Torkprocesserna kan naturligtvis optimeras ytterligare för att specialanpassas till vissa mer svårimpregnerade medel.
Undersökningar avseende eventuella luftemissioner i samband med torkning av impregnerat krom- och arsenikfritt virke har ännu ej utförts. Intressanta projekt finns för att utvärdera även detta. Förutsättning är naturligtvis att finansiering kan ordnas.

Miljövarudeklarationer har tagits fram för två syften:
En deklaration bygger på kvalitetssäkrad och jämförbar miljöinformation från hela livscykeln för NTR-impregnerat trä. Detta är en mycket omfattande deklaration som även innehåller ett oberoende bedömningsindex för human- och ekotoxicitet. Dessa produktspecifika regler för miljödeklaration av beständiga träprodukter är utförd enligt ISO TR 14025 och avsedda för i första hand miljöspecialistbedömningar.
Den andra deklarationen är en för varje impregneringsverk specifik deklaration, som mer kan jämställas med en byggvarudeklaration med förenklad miljövärdering. Denna typ av förenklad deklaration är i första hand avsedd för byggvaruhandelns genomsnittliga kunds miljöutvärdering.
Det är av yttersta vikt att data från varje enskilt impregneringsverk i Sverige snarast samlas in och blir till underlag för denna viktiga förenklade miljödeklaration som bygghandeln så ivrigt efterlyser.

Utanför Nordic Wood-projektet fick vi även en förhandsvisning om vad som gäller LCA-utvärdering av sågat och hyvlat NTR-impregnerat trä.
För LCA-utvärdering verkar det inte vara av någon större betydelse vilken exakt sammansättning impregneringsmedlet har. Däremot är det mycket betydelsefullt vilken total livslängd den färdiga byggprodukten i impreg-nerat trä har. Likaså är det väsentligt om och på vilket sätt övermålning av det impregnerade trät sker.
I slutrapporteringen av detta projekt under början av år 2002 kommer även att redovisas hur karakterisering av human- och ekotoxicitet bäst inkorporeras i LCA-undersökningar.

Avrapportering skedde även avseende utvärdering av EN 351. Standarden, som nu använts i 5 år, ligger till grund för vår nordiska NTR-standard.
EN 351 jämfördes med Sveriges tidigare standard för impregnerat trä, SS 05 61 10. Generellt sett är den nya standarden EN 351 vid hantering av impregnerat trä likvärdig med den gamla. Det som skiljer något är det statistiska beräkningssystemet vid bedömningar av impregneringsmissar.Kraven i detta avseende kan vara något svårare att uppfylla.
Den nya standarden kan även innebära problem för speciellt impregnerade stolpar på grund av slopandet av gradientfaktorn. Mer impregneringsmedel, i form av högre impregneringslösningskoncentration, erfordras i nya standarden för att uppfylla kraven.

Den stora frågan som ställdes på sin spets under Träskyddsföreningens extrastämma var torkningskrav för sågat och hyvlat NTR-impregnerat furuvirke.

Diskussionerna avseende torkning började med följande redogörelse, från uppföljningsgruppen av torkningsbeslutet, avseende erfarenheterna som insamlats under det gångna året:

1. Trots att bygghandlarna på flera sätt deklarerat att man är beredd att betala för impregnerat trä som är nedtorkat till 25% alternativt 18% bedömer gruppen det som *icke troligt att hela eller större delen av bygghandelsledet kommer att generellt betala för torkningsdelen.* Man anser det mycket troligt att bygghandelsledet kommer att köpa in billigare otorkat impregnerat trä om det finns på marknaden. Detta anses som speciellt troligt i ljuset av att torkningen bedöms kosta minst 200 SEK per m^3.

2. *Torkningskravet 30% anses medföra att oenighet kommer att uppstå mellan impregneringsföretagen.* Det är mycket troligt att ett stort antal företag kommer att sluta uppfylla kraven som sätts på NTR-impregnerat trä i Sverige. Dvs stora kvantiteter impregnerat trä i Sverige kommer inte att kvalitetsklassas.
   Impregneringsbranschen kommer att splittras upp i en okontrollerad grupp väsentligt sämre kvalitetsmässigt än dagens NTR-krav och en kvalitetskontrollerad grupp som uppfyller alla NTR-krav inklusive torkningskravet.

3. Generella slutsatsen blir att det är *svårt få enighet om efterlevnad av torkningskrav i impregneringsbranschen utan att samtliga kunder eller någon myndighet ställer krav på torkning.*

Efter att diskussionen pågått från eftermiddagen dag 1 till och med morgonen dag 2, (med kortvarigt uppehåll för sömn), enades branschen om följande beslut avseende torkning av impregnerat trä:

KRAV AVSEENDE TORKNING

Kraven avser sågat och hyvlat, impregnerat NTR-klassat virke för den svenska marknaden.

1. Följande ströläggningskrav ska gälla per 2001-11-16:
Strö med tjocklek om minst 10 mm får användas vid ströläggning varje varv.
Virkestjocklek klenare än 32 mm får ströläggas vartannat varv, dock med strötjocklek minst 15 mm.

2. Föreningen ska verka för att allt impregnerat trä ska vara torkat.
Specifikt kommer Föreningen att ta fram en klass för torkat, impregnerat virke vid 18 %. (Fuktkvotsklass 18; spridning 14-22 %, 84 % av partiet ska ligga inom gränserna.)
Denna klass ska kontrolleras av aktuellt kontrollorgan.
Föreningen ser till att information om denna nya torkningsklass når ut till hela träbranschen.
Syftet är att denna klass ska bli en NTR-standard som ska ingå som bilaga i NTR Dokument nr 3.

Norges krav för användning av CCA-impregnerat trä fastlagt.

Efter ingående diskussioner mellan den norska träskyddsföreningen och Norges miljövärndepartement har man nu nått fram till följande beslut avseende restriktioner för virke som impregneras med CCA:

Beslutet är fritt översatt till svenska.

§ 2. Förbud
Det är förbjudet att importera, exportera, omsätta, ta i bruk eller återanvända alla typer av virke, som impregnerats med medel innehållande krom eller arsenik.
Undantag mot förbudet är virke, som används i näringsverksamhet och där det är av säkerhetsskäl nödvändigt med bra skydd mot röta.

§ 3. Torkning
Importör eller producent ska se till att allt virke impregnerat med krom eller arsenik ska vara torkat ned till en fuktkvot av minimum 30% innan det levereras till försäljare eller användare. Detta sker för att säkra fixeringen av impregneringsmedlet i trät.

§ 4. Informationsplikt
Virke impregnerat med koppar, krom eller arsenik ska märkas med information om vilka metaller det innehåller.

§ 5. Undantag
Statens forurensningstilsyn eller den som Miljøverndepartementet utser, kan i speciella fall göra undantag från föreskriften.

§ 10. Ikraftträdelse
Denna föreskrift träder i kraft 1 januari 2002. Förbudet i § 2 mot att importera, exportera, omsätta, ta i bruk eller återanvända alla typer av virke, som impregnerats med medel innehållande krom eller arsenik träder likväl inte ikraft förrän 1 oktober 2002.

IRG Secretariat, c/o KTH
Jöran Jermer
Drottning Kristinas väg 33 A
100 44 STOCKHOLM

A PORTO BETALT

Avs: Sv Träskyddsföreningen/Sv Träskyddsinstitutet
Box 5673
S-114 86 STOCKHOLM

Föreskriften i sin helhet skriven med norska kommentarer finner man via NTRs hemsida under norska impregneringsföreningen, ntr-nwpc.com.

Grundkurs i Träskydd 5-8 februari 2002.

Till Föreningens medlemmar och samtliga impregneringsverk skickar vi data och anmälningsblankett till grundkursen i träskydd som traditionsenligt hålls vid Institutionen för Trävetenskap på Lantbruksuniversitetet i Uppsala.

Kursen innehåller samma grundinformation om vedanatomi, skadegörare, impregneringsmedel och metoder, arbets- och yttre miljö, toxikologi samt impregneringskontroll som tidigare år.

Några nya föreläsare har vi däremot både från Institutionen för Trävetenskap och från KEMI.

Vi har även en annan stor nyhet för året! Träskyddsföreningen anser att grundkursen är så väsentlig för träskyddsbranschen att kursavgiften på sammantaget 8.800 SEK till 100 % subventioneras av Föreningen till samtliga föreningens medlemmar som går kursen. I praktiken innebär det att för en medlemskostnad av 200 SEK får man tillgodogöra sig hela kursen.

Med denna glada nyhet inför år 2002 önskar vi alla träskyddare

Ett Gott Nytt År

KALENDARIUM 2002

Arbetsmiljöverkets & Sv Träskyddsinstitutets **Grundkurs i Träskydd**, på Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), Inst för trävetenskap, Uppsala 5-8 februari

Svenskt Trä, FoU-kommittémöte, Stockholm 7 mars

Western European Institute's (WEI) **vårmöte** Bryssel, 20-22 mars

Sveriges Bygg- & Trävaruhandelsförbunds (SBT) stämma, Stockholm, 22 mars

CEN/TC 38-möten, Centre Technique du Bois et de l'Ameublement (CTBA), Paris Vecka 16, 16-19 april

Föreningens & SvTFs ordinarie årsstämma 26 april (plats meddelas senare)

IRG 33-möte, International Research Group on Wood Preservation, Cardiff, Wales, Storbritannien, 12-17 maj

Svenskt Trä, FoU-kommittémöte, Stockholm 11-12 juni

Svenskt Trä, FoU-kommittémöte, Stockholm 19-20 september

Nordiska Träskyddsrådets träskyddsdagar (NTR), Silkeborg, Danmark, 25-27 september

Svenskt Trä, FoU-kommittémöte, Stockholm 5-6 december